

عنوان:

وظایف زوجین نسبت به هم

محقق:

طیبه پاکباز

(حوزه علمیه خواهران بروجن)

پاییز ۹۲

۳	مقدمه
۴	۱- فصل اول:
۴	کلیات
۵	۱-۱ تعریف و تبیین موضوع:
۵	۲-۱ ضرورت و اهمیت
۵	۳-۱ فواید ، اهداف
۵	۴-۱ پیشینه ی تحقیق
۶	۵-۱ سوالات تحقیق
۶	۶-۱ روش تحقیق
۷	۷-۱ ساختار و محدوده ی تحقیق
۷	۸-۱ مشکلات و موانع تحقیق
۷	۹-۱ تعریف مفاهیم و اصطلاحات کلیدی
۹	۲ فصل دوم :
۹	حقوق و وظایف مشترک زوجین نسبت به یکدیگر
۱۰	۱-۲ شروع وظایف زوجین
۱۱	۲-۲ وظایف زوجین نسبت به یکدیگر از منظر قرآن
۱۱	۲.۱-۲ معنای واژه « معروف »
۱۱	۲.۲-۲ مفهوم عبارت « ا... عزیز حکیم »
۱۲	۳-۲ شناسایی وظایف مشترک زوجین
۱۸	۴-۲ حق مساوی زن و مرد در کسب و کار

۲۲	۳ فصل سوم :
۲۲	حقوق و وظایف مختص هر یک از زوجین
۲۳	۱-۳ وظایف زوج در قبال زوجه از منظر قرآن و روایات
۲۵	۲-۳ تکالیف مالی زوج
۳۳	۳-۳ تکالیف غیرمالی زوج
۳۹	۴-۳ وظایف اختصاصی زوجه
۴۲	خلاصه و نتیجه گیری
۴۵	پیشنهادهات
۴۹	منابع و مآخذ

چکیده

زندگی زناشویی قوام، تحکیم و استمرارش به محبت، دوستی، تفاهم، احترام متقابل و به رسمیت شناختن و رعایت حقوق همدیگر است. دین اسلام برای آن که محیط و اجتماع کوچک خانواده قوام پیدا کند و تداوم یابد، برای هر یک از زن و شوهر حقوقی در نظر گرفته و در مقابل این حقوق وظایفی را نیز برای آنان تعیین کرده است؛ چرا که خداوند هر جا حقی در نظر گرفته، تکلیفی را هم مقرر نموده است.

مقدمه

ذات حق تعالی زن و مرد را از جهت جسمی و روحی به گونه ای آفرید که بدون هر یک نه پیدایش و بقای آنان امکان پذیر است و نه نیازهای جسمی و روحی هر یک، بدون دیگری به طور کامل بر آورده می شود و نه تکامل روحی و دینی هر یک به صورت فردی و اجتماعی امکان پذیر می باشند. گویا هر یک پاره ای از یک موجود کامل اند و بدون هم ناقص و نسبت به هم مکمل اند.

زندگی زناشویی قوام، تحکیم و استمرارش به محبت، دوستی، تفاهم، احترام متقابل و به رسمیت شناختن و رعایت حقوق همدیگر است. دین اسلام برای آن که محیط و اجتماع کوچک خانواده قوام پیدا کند و تداوم یابد، برای هر یک از زن و شوهر حقوقی در نظر گرفته و در مقابل این حقوق وظایفی را نیز برای آنان تعیین کرده است؛ چرا که خداوند هر جا حقی در نظر گرفته، تکلیفی را هم مقرر نموده است.

خدای متعال با توجه به آفرینش آن چنانی زن و مرد و تفاوت های روحی و جسمی آن دو، حقوق و تکالیف زناشویی و خانوادگی خاصی به صورت مشترک و خاص برای هر یک قرار داده است تا تأمین کننده ی نیازهای دنیوی و اخروی هر یک به صورت کامل باشد .

این حقوق و تکالیف از سه نگاه: فقهی، اخلاقی، حقوقی مد نظر عالمان دین بوده است که در این جا چون سؤال از وظایف حقوقی زن در قبال شوهر است و از آن جا که وظایف اخلاقی هم روح، مکمل و ضامن وظایف قانونی اند، و وظایف فقهی هم فرق چندان زیادی با وظایف حقوقی و قانونی زن ندارد، به اختصار به بیان این حقوق و تکالیف از نظر اخلاقی و حقوقی می پردازیم .

۱- فصل اول:

کلیات

پیشنهادات

علاوه بر آنچه در مورد وظایف زوجین بیان شد، ۴۰ نکته زیر را به عنوان راهکارهای اولیه برای زوج های جوان برایتان پیشنهاد می کنیم:

۱. با مطالعه کتب مربوط به انتخاب همسر، آیین همسررداری، چگونگی ایجاد ارتباط با دیگران و نیز شرکت در جلسه های آموزش خانواده دانش و مهارت خود را در این زمینه افزایش دهید.

۲. با همدلی، همفکری، همکاری و مشورت با یکدیگر درباره مسائل مختلف میان اعضای خانواده روابط سالم پدید آورید.

۳. هر یک از زوجین دیگری را نزدیک ترین و محرم ترین فرد بداند و او را نیمه تن، حامی و پشتیبان خود تلقی کند.

۴. با یادگیری مهارت های ارتباطی نظیر فعالانه به حرف های یکدیگر گوش کردن، احترام به نظرها و عقاید یکدیگر و تشریک مساعی و مشورت کردن روابط خود را بهبود بخشید.

۵. بکوشید، با ایجاد کانونی گرم و صمیمی، تمام اعضای خانواده به ویژه زن و شوهر مسؤولیت رسیدن به تفاهم را پذیرا شوند.

تا که از جانب معشوق نباشد کشتی کوشش عاشق بیچاره به جایی نرسد

۶. هنگام اختلاف نظر یا سوء تفاهم، به جای سرزنش کردن یکدیگر یا تفسیر نادرست، به شناسایی مساله و یافتن راه حل آن بپردازید و در صورت لزوم کمک و مشاوره افراد با تجربه و متخصص را جلب کنید.

۷. برای رسیدن به امنیت روانی و عاطفی در روابط زناشویی داشتن صداقت، پذیرش، سعه صدر، انصاف و اعتماد متقابل را اصل اول قرار دهید.

۸. در صورت به وجود آمدن هر گونه سوء تفاهم و سوء برداشت، در نخستین فرصت ممکن به حل و فصل آن بپردازید تا به فرآیندی مخرب و پیشرونده تبدیل نشود.

۹. به هر طریق ممکن رفتارهای مطلوب همسران را مورد توجه و تایید قرار دهید؛ به گونه ای که همسران بفهمد برایش ارزش قائل هستید.

۱۰. تشویق و تایید و بیان نکات مثبت به طور آشکار یا در جمع باشد و تذکر نکات منفی و انتقاد به طور محرمانه و در تنهایی صورت گیرد.

۱۱. برای خصوصیات و نیازمندی‌های یکدیگر ارزش قائل شوید و در روابط کلامی، عاطفی، اقدام‌ها و تصمیم‌گیری‌ها به افکار و خواسته‌های همسران توجه کنید.
۱۲. اگر رفتار خاصی برای شما مبهم است، ساده‌ترین راه این است که از همسران هدف و علت آن رفتار را بپرسید و با روش مسالمت‌آمیز، صمیمانه و خوش بینانه موضوع را روشن کنید.
۱۳. خشونت همسران را با خشونت پاسخ ندهید. خشونت را با سکوت پاسخ گوید و در موقعیتی مناسب درباره مساله مورد نظر به بحث و گفت و گو بپردازید.
۱۴. بکوشید در سراسر زندگی، به خصوص در روابط بین خود و همسران، به جای هر گونه پیش‌داوری یا مشاهده اشکالات و ضعف‌ها نقاط مثبت و قوت را ببینید؛ به عبارت دیگر، به جای توجه به نیمه خالی لیوان به نیمه پر آن توجه کنید.
۱۵. سعی کنید در برنامه ریزی برای فعالیت‌های اجتماعی، اوقات فراغت، دید و بازدیدهای خانوادگی و نظایر آن به مشورت کردن با یکدیگر بپردازید و از یک جانبه نگری بپرهیزید.
۱۶. در هر فرصتی که پیش می‌آید، با همسر و اعضای خانواده‌تان ارتباط کلامی و عاطفی برقرار کنید. شایان ذکر است زن‌ها از صحبت کردن با همسرشان بیش‌تر لذت می‌برند. بنابراین، مردان باید فعالانه به سخنان همسرانشان گوش کنند و واکنش مناسب نشان دهند.
۱۷. اگر هر یک از زوجین در شرایط خاصی نمی‌تواند به سخنان همسرش گوش کند، باید صادقانه و صمیمانه این موضوع را به وی انتقال دهد، و تقاضا کند صحبت کردن درباره آن موضوع را به فرصتی دیگر واگذارد.
۱۸. هر از چند گاهی زوجین در فضایی محرمانه، محبت‌آمیز و صمیمانه به ارزیابی رفتار و روابط یکدیگر بپردازند و از یکدیگر بپرسند، چه باید کرد تا روابطمان بهتر و بانشاط‌تر شود؟
۱۹. همیشه، در رویارویی با مسائل و مشکلات خانوادگی، خود را در وضعیت طرف مقابل قرار دهید و با قبول مسؤولیت خود و شناخت انتظارات متقابل به حل و فصل اختلافات روی آورید.
۲۰. در روز یا در هفته زمان مشخصی را برای گفت و گو درباره مسائل و مشکلات و به اصطلاح درد دل کردن با همسران اختصاص دهید.
۲۱. از داشتن نگرش‌های آرمان گرایانه و شاعرانه در مساله ازدواج و روابط زناشویی و نیز انتظارات غیر واقع بینانه اجتناب کنید.

۲۲. ارتباط زوجین باید از هر گونه سوء ظن و حدس نادرست و غیر واقع بینانه دور باشد. اگر موضوع و مساله‌ای ذهن یکی از زوجین را به خود مشغول کرده است، باید آن را به صراحت و صادقانه مطرح کند و درستی و نادرستی اش را با همسرش مورد بررسی قرار دهد.

۲۳. هر یک از زوجین باید زمینه‌های بروز سوء تفاهم‌ها و سوء ظن‌ها را از بین ببرد و از رفتارهایی که موجب بروز سوء تفاهم و سوء ظن می‌شود، خودداری کند.

۲۴. هر یک از زوجین باید بکوشد با روان‌شناسی همسرش آشنا شود تا بداند زن یا مرد به چه اموری بها می‌دهد و نظام ارزشی‌اش چگونه است؛ برای مثال معمولاً زن به وابسته بودن، کسب امنیت عاطفی و مورد حمایت واقع شدن اهمیت می‌دهد و مردان می‌خواهند مستقل و خود مختار باشند و آزادی عمل را دارای ارزش می‌دانند.

۲۵. زن و شوهر از مسخره کردن یکدیگر و گفتن سخنان طعنه‌آمیز و دو پهلوی جدا پرهیز کنند.

۲۶. از رفتارهایی نظیر متلک، تحقیر، سرزنش و به رخ کشیدن یکدیگر که موجب افزایش مقاومت‌های روانی در طرف مقابل است، جدا باید پرهیز شود.

۲۷. در سراسر زندگی، از جمله در زندگی خانوادگی، بکوشید به نقاط مثبت، موهبت و نعمت‌هایی که در اختیار دارید بیندیشید نه به اموری که در اختیار ندارید.

۲۸. از خطاهای یکدیگر سریعاً بگذرید و خطاهای همدیگر را تحمل کنید.

۲۹. بایادآوری برخی ایام مانند روز تولد، سالگرد ازدواج و نظایر آن و دادن هدیه‌هایی هر چند کوچک (مثل یک شاخه گل) به طور نمادین یا سمبلیک عشق و علاقه خود را به همسران اعلام کنید.

۳۰. خود را در برابر همسران آراسته و پاکیزه و جالب توجه نگه دارید از پریشانی و وضع نامرتب بپرهیزید.

۳۱. در انتخاب دوست و برقراری روابط دوستانه و معاشرت‌های خانوادگی با زوج‌های دیگر دقت کنید و این امور را با توافق یکدیگر انجام دهید.

۳۲. از هر گونه رفتاری که به مرد سالاری یا زن سالاری می‌انجامد، پرهیز کنید.

۳۳. خطای یکدیگر را در حضور دیگران، فرزندان، آشنایان، والدین یکدیگر و... بازگو نکنید.

۳۴. هرگز همسران را با زن یا مرد دیگر مقایسه نکنید.

۳۵. از رفتارهای مطلوب همسران تشکر کرده، او را تشویق کنید و انگیزه تکرار آن رفتار را بیش‌تر سازید.

۳۶. از تصمیم‌های نادرست و غیر منطقی و کلی‌گویی‌های منفی و شکل‌گیری افکار منفی درباره همسران شدیداً پرهیز کنید .

۳۷. حتی‌المقدور به قول‌هایی که به همسران داده‌اید عمل کنید تا به سلب اعتماد و احساس فریب خوردگی نینجامد .

۳۸. از نسبت دادن القاب و زدن برچسب‌های ناگوار و نامطلوب مانند بدقول، زرنگ، شلخته، کله‌شق، یک دنده، لجباز و خودخواه به یکدیگر پرهیز کنید .

۳۹. در مواردی که غمگینی و افسردگی و یا عصبانیت زن یا شوهر شدت می‌یابد و احتمال اختلال در کار سیستم عصبی یا غدد درون‌ریز به ویژه غده تیروئید وجود دارد، در نخستین فرصت به پزشک متخصص مراجعه کنید تا از عادی بودن ترشح غدد از جمله غده تیروئید مطمئن شوید .

۴۰. برای داشتن یک زندگی با نشاط و موفق خوب بیندیشید، وقت بگذارید، احساس مسئولیت کنید، موانع ارتباط سالم را از میان بردارید و به عوامل ایجاد کننده روابط سالم توجه کنید .

منابع و ماخذ

۱. قرآن کریم
۲. احمدیه، مریم؛ جعفرپور، جمشید، طلاق به درخواست زن و شوهر، تهران: سفیر صبح، چ ۱، ۱۳۸۰ ش.
۳. امامی، اسد الله، حقوق خانواده، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۷۲ هـ ش.
۴. بی آزار شیرازی، عبد الکریم، تفسیر کاشف، تهران: دفتر نشر اسلامی، ۱۳۶۶ هـ ش، ج ۲.
۵. دیانی، عبدالرسول، حقوق مدنی خانواده و ازدواج و انحلال آن، تهران: امید دانش ۱۳۷۹ هـ ش.
۶. شریف، علی، نفقه و تمکین در حقوق خانواده، تهران: نشر بشارت، چ ۱، ۱۳۷۶ هـ ش.
۷. صفایی، حسین؛ امامی، اسد...، حقوق خانواده، تهران: دانشگاه تهران چ ۱، ۱۳۶۹ هـ ش، ج ۱.
۸. طاهری، حبیب ا...، حقوق مدنی (۵)، قم: دفتر انتشارات اسلامی، چ ۱، بی تا.
۹. طباطبایی، محمد حسین، تفسیر المیزان، تهران: دار المکتب الاسلامیه، چ ۴، ۱۳۶۲ هـ ش، ج ۵.
۱۰. عمید، حسن، فرهنگ لغت فارسی، تهران، انتشارات امیرکبیر، چ ۱۱، ۱۳۶۲ هـ ش.
۱۱. کاتوزیان، ناصر، حقوق مدنی خانواده، تهران: بهمن برنا، چ ۵، ۱۳۷۸ هـ ش، ج ۱.
۱۲. کمانگر، احمد، اصول قضایی حقوقی، تهران: ۱۴۴۳ هـ ش.
۱۳. محقق داماد، سید مصطفی، بررسی فقهی حقوق خانواده، قم: نشر علوم اسلامی، چ ۶، ۱۳۷۶ هـ ش.
۱۴. مطهری، مرتضی، نظام حقوق زن در اسلام، تهران: صدرا، چ ۸، ۱۳۵۸ هـ ش.
۱۵. مکارم شیرازی، ناصر، برگزیده تفسیر نمونه، تحقیق علی بابایی، دار الکتب الاسلامیه، چ ۱، ۱۳۸۲ هـ ش.
۱۶. موسوی خمینی، روح الله، رساله توضیح المسائل.
۱۷. المجلسی، محمدباقر، بحار الأنوار، تهران: المکتبه الاسلامیه، ۱۳۸۴ ق، ج ۱۰۳.
۱۸. روح الله شهیر خرقانی و مهدی تلخابی، آلبوم زندگی، ج ۱، قم: انتشارات وثوق، ۱۳۸۳.